

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Gramatyka współczesnego języka białoruskiego - fonetyka i fonologia

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia wschodniosłowiańska		Cykl dydaktyczny 2024/25	
Specjalność filologia białoruska		Kod zajęć 09FWSBELS.12P.07079.24	
Jednostka organizacyjna Wydział Neofilologii		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Anna Żebrowska		
Prowadzący zajęcia	Anna Żebrowska		
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 15, Egzamin • Konwersatorium: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zapoznanie z podstawową terminologią z zakresu fonetyki i fonologii.
C2	Przekazanie wiedzy z zakresu struktury fonetycznej języka białoruskiego, szczególnie w zakresie klasyfikacji, użycia, miejsca oraz sposobu artykulacji poszczególnych głosek.
C3	Zapoznanie z zasadami funkcjonowania poszczególnych zjawisk fonetycznych oraz wyrobienie umiejętności właściwego przeprowadzenia analizy fonetycznej.
C4	Zapoznanie z zasadami funkcjonowania poszczególnych zjawisk fonologicznych oraz przygotowanie do przeprowadzenia analizy fonologicznej.
C5	Zapoznanie z normami ortoepicznymi języka białoruskiego.
C6	Zapoznanie z cechami prozodycznymi mowy (akcent języka białoruskiego).
C7	Wykształcenie i rozwijanie umiejętności stosowania w mowie zasad pozycyjnych zmian dźwięków (zjawisko asymilacji, dysymilacji fonetycznej, dźwięki protetyczne).
C8	Zapoznanie z podstawową terminologią z zakresu leksykologii, relacjami systemowymi w leksyce oraz frazeologią języka białoruskiego.

Wymagania wstępne

Ogólna (podstawowa) wiedza językoznawcza, w szczególności z zakresu fonetyki i fonologii języka polskiego.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna i rozumie miejsce i znaczenie fonetyki, fonologii, ortoepii oraz leksykologii w systemie języka, zna podstawowe terminy ww. działów językoznawstwa.	FWS_K1_W02, FWS_K1_W03, FWS_K1_W04, FWS_K1_W05	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
W2	charakteryzuje i klasyfikuje dźwięki w języku białoruskim, zna miejsce i sposób ich powstawania.	FWS_K1_W02, FWS_K1_W03, FWS_K1_W04, FWS_K1_W05	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
W3	zna normy ortoepiczne języka białoruskiego, zasady białoruskiego akcentu wyrazowego oraz rozpoznaje zmiany fonetyczne w wyrazach.	FWS_K1_W02, FWS_K1_W03, FWS_K1_W04, FWS_K1_W05	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
W4	rozumie relacje systemowe w leksyce języka białoruskiego oraz podstawowe zagadnienia dotyczące frazeologii.	FWS_K1_W02, FWS_K1_W03, FWS_K1_W04, FWS_K1_W05	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
Umiejętności - Student/ka:			
U1	stosuje prawidłowo podstawowe terminy językoznawcze z zakresu fonetyki, fonologii, ortoepii i leksykologii.	FWS_K1_U05, FWS_K1_U07, FWS_K1_U08	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U2	potrafi odróżniać dźwięki od ich zapisów graficznych (liter) oraz potrafi dzielić wyrazy na sylaby.	FWS_K1_U05, FWS_K1_U07, FWS_K1_U08	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
U3	prawidłowo artykułuje dźwięki języka białoruskiego.	FWS_K1_U05, FWS_K1_U06, FWS_K1_U07, FWS_K1_U08	Kolokwium ustne, Kontrolowanie poprawności wykonywania ćwiczeń ustnych podczas zajęć
U4	wykonuje zapis fonetyczny/ fonologiczny wyrazów białoruskich.	FWS_K1_U05, FWS_K1_U07	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
U5	stosuje normy ortoepiczne języka białoruskiego, zasady pozycyjnych zmian dźwięków oraz akcentu wyrazowego.	FWS_K1_U05, FWS_K1_U06, FWS_K1_U07, FWS_K1_U08	Kolokwium ustne, Kontrolowanie poprawności wykonywania ćwiczeń ustnych podczas zajęć
U6	wykorzystuje wiedzę z zakresu leksykologii w ćwiczeniach praktycznych (np. tworzenie szeregów synonimicznych, par antonimicznych i in.).	FWS_K1_U05, FWS_K1_U07	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
U7	korzysta z literatury przedmiotu przy opracowywaniu określonych zagadnień językoznawczych (przygotowując się do zajęć, zaliczeń i egzaminu).	FWS_K1_U02, FWS_K1_U03	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne, Test
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów /-a do stałej weryfikacji, rozwoju i doskonalenia posiadanych przez siebie umiejętności i wiedzy z zakresu fonetyki i fonologii i wykorzystania ich w różnych formach aktywności badawczej i zawodowej.	FWS_K1_K01, FWS_K1_K02, FWS_K1_K03, FWS_K1_K06	Kolokwium ustne, Kontrolowanie poprawności wykonywania ćwiczeń ustnych podczas zajęć

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
-----	-----------------------------	------------------------------	-------------

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Fonetyka i fonologia: - Fonetyka jako dyscyplina językoznawcza. System fonetyczny języka białoruskiego. - Charakterystyka fonetyczna głosek języka białoruskiego (samogłoski, półsamogłoski, spółgłoski sonorne i obstruenty). - Struktura bazy artykulacyjnej języka białoruskiego (klasyfikacja artykulacyjna i akustyczna spółgłosek i samogłosek, interpretacja akustyczna i artykulacyjna półsamogłosek). - Fonologia jako dyscyplina językoznawcza. - Podstawy analizy fonologicznej języka (pojęcie głoski i fonemu, stosunek pojęć 'język' - 'mowa', dystrybucja, zasady wydzielania fonemów i ich wariantów, wzajemny stosunek głosek i fonemów, pojęcie systemu fonologicznego, cechy dystynktywne fonemów, typy opozycji fonemicznych). - System fonologiczny języka białoruskiego (transkrypcja fonetyczna i fonologiczna, rola akcentu w języku białoruskim, wokalizm i konsonantyzm - system fonemów samogłoskowych i spółgłoskowych w języku białoruskim). - Elementy fonotaktyki (pojęcie sylaby, podział wyrazu fonetycznego na sylaby).	W1, W2, W3, W4, U1, U2, U3, U4, U7, K1	Wykład, Konwersatorium
2.	Ortoepia: - Ortoepia jako dyscyplina językoznawcza, której zadaniem jest określanie właściwej wymowy (literackiej). - Normy ortoepiczne oraz ich związek z systemem fonetycznym języka białoruskiego.	W1, W3, U1, U5, U7, K1	Wykład, Konwersatorium
3.	Leksykologia: - Leksykologia jako dyscyplina językoznawcza. - Relacje systemowe w leksyce białoruskiej (synonimia, antonimia, wieloznaczność, paronimia, homonimia). - Frazeologia w języku białoruskim - podstawy.	W1, W4, U1, U6, U7, K1	Wykład, Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień
Konwersatorium	Praca z tekstem, Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	- znajomość zagadnień omawianych w trakcie zajęć - znajomość literatury przedmiotu (*wybrane fragmenty wskazane przez prowadzącego /-ą zajęcia) - ocena pozytywna z egzaminu Kryteria oceniania: - bardzo dobry (bdb; 5,0): przynajmniej 92% - dobry plus (+db; 4,5): przynajmniej 84% i mniej niż 92% - dobry (db; 4,0): przynajmniej 76% i mniej niż 84% - dostateczny plus (+dst; 3,5): przynajmniej 68% i mniej niż 76% - dostateczny (dst; 3,0): przynajmniej 60% i mniej niż 68% - niedostateczny (ndst; 2,0): poniżej 60%

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	- regularne uczęszczanie na zajęcia (dopuszcza się 1 nieuzasadniona nieobecność w semestrze) - systematyczne przygotowywanie na zajęcia - aktywny udział i zaangażowanie w trakcie zajęć - znajomość literatury przedmiotu (*wybrane fragmenty wskazane przez prowadzącego /-ą zajęcia) - pozytywne oceny z testów i kolokwίων na min. 60% punktów (student ma prawo do poprawy ocen z testów i kolokwίων) Kryteria oceniania: - bardzo dobry (bdb; 5,0): przynajmniej 92% - dobry plus (+db; 4,5): przynajmniej 84% i mniej niż 92% - dobry (db; 4,0): przynajmniej 76% i mniej niż 84% - dostateczny plus (+dst; 3,5): przynajmniej 68% i mniej niż 76% - dostateczny (dst; 3,0): przynajmniej 60% i mniej niż 68% - niedostateczny (ndst; 2,0): poniżej 60%

Literatura

Obowiązkowa

1. Czekman W., Smułkowa E., Fonetyka i fonologia języka białoruskiego z elementami fonetyki i fonologii ogólnej, Warszawa 1988.
2. Беларуская мова, ч.1, Фанетыка. Арфаэпія. Графіка. Арфаграфія. Лексікалогія. Фразеалогія. Марфемная будова слова і словаўтварэнне. Марфалогія, рэд. Л.М. Грыгор'ева, Мінск 2004.
3. Гачко А.К., Метадычныя рэкамендацыі па раздзелу "Фанетыка. Фаналогія" курса "Сучасная беларуская мова", Гродна 2000.
4. Плотнікаў Б.А., Антанюк Л.А., Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум, Мінск 2003.
5. Чахоўскі Г.К., Чахоўская Т.Л., Сучасная беларуская мова. Фанетыка. Фаналогія. Арфаэпія, Мінск 2010.

Dodatkowa

1. Крывіцкі А., Падлужны А., Фанетыка беларускай мовы, Мінск 1977.
2. Падлужны А.І., Чэксман В., Гукі беларускай мовы, Мінск 1973.
3. Фанетыка беларускай літаратурнай мовы, рэд. А.І. Падлужны, Мінск 1989.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	15
Konwersatorium	30
Przygotowanie do zajęć	30
Czytanie wskazanej literatury	50
Przygotowanie do zaliczenia	15
Przygotowanie do egzaminu	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150

Liczba punktów ECTS	ECTS 5
----------------------------	------------------

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FWS_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stałej aktualizacji wiedzy i umiejętności w kontekście wykonywanego zawodu
FWS_K1_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do właściwego rozpoznawania możliwości i ograniczeń wynikających z uzyskanej na danej specjalności kompetencji językowej
FWS_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykazywania otwartości na nowe idee i do zmiany opinii w świetle dostępnych danych lub argumentów
FWS_K1_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do efektywnej organizacji pracy swojej oraz innych, określania jej priorytetów oraz stopnia zaawansowania
FWS_K1_U02	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę z wykorzystaniem tradycyjnych i multimedialnych źródeł informacji (m.in. słowników, leksykonów, korpusów językowych) w języku polskim i języku /-ach właściwych dla specjalności studiów
FWS_K1_U03	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z różnych źródeł w języku polskim i języku /-ach właściwych dla specjalności studiów
FWS_K1_U05	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać, oceniać procesy i zjawiska językowo-komunikacyjne oraz literackie w zakresie obszaru wschodniosłowiańskiego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego na podstawie uzyskanej wiedzy, a także posługując się poznanymi metodami i narzędziami, wykorzystywanymi w badaniach filologicznych
FWS_K1_U06	Absolwent/ka potrafi refleksyjnie odnosić się do własnych pisemnych i ustnych wypowiedzi językowych oraz dokonywać ich modyfikacji pod kierunkiem wykładowcy/opiekuna naukowego
FWS_K1_U07	Absolwent/ka potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych zjawisk językowo-komunikacyjnych i literacko-kulturowych, a także ich wzajemne powiązanie i przenikanie się
FWS_K1_U08	Absolwent/ka potrafi posługiwać się głównymi teoriami z zakresu języka i literatury paradygmatami badawczymi w typowych sytuacjach językowo-komunikacyjnych i społecznych
FWS_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe tematy, pojęcia i zagadnienia z zakresu badań nad językiem, literaturą i kontekstami kulturowymi wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub obszaru języka niemieckiego
FWS_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe teorie i metodologię badań językoznawczych, literaturoznawczych oraz komparatystycznych literacko-kulturowych wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie treść, formę i funkcję podstawowej terminologii z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie tematykę ogólną z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego